

No
20

**SCHÖNBERGER ARMAND
KÁVÉHÁZI JELENET,
1930 KÖRÜL**

Kávéházi jelenet
Fotó: Fortepan / Erky-Nagy Tibor

SCHÖNBERGER ARMAND (1885–1974)

Kávéházi jelenet, 1930 körül | Cafe Scene, around 1930

Gouache, pasztell, papír | Gouache, pastel on paper, 88,5 x 65,5 cm
Jelezve jobbra lent | Signed bottom right: Schönberger A.

Kezdő ár | Starting price: 8 000 000 Ft / 20 253 EUR
Becsérték: 10 000 000 – 15 000 000 Ft
Estimate: 25 316 – 37 975 EUR

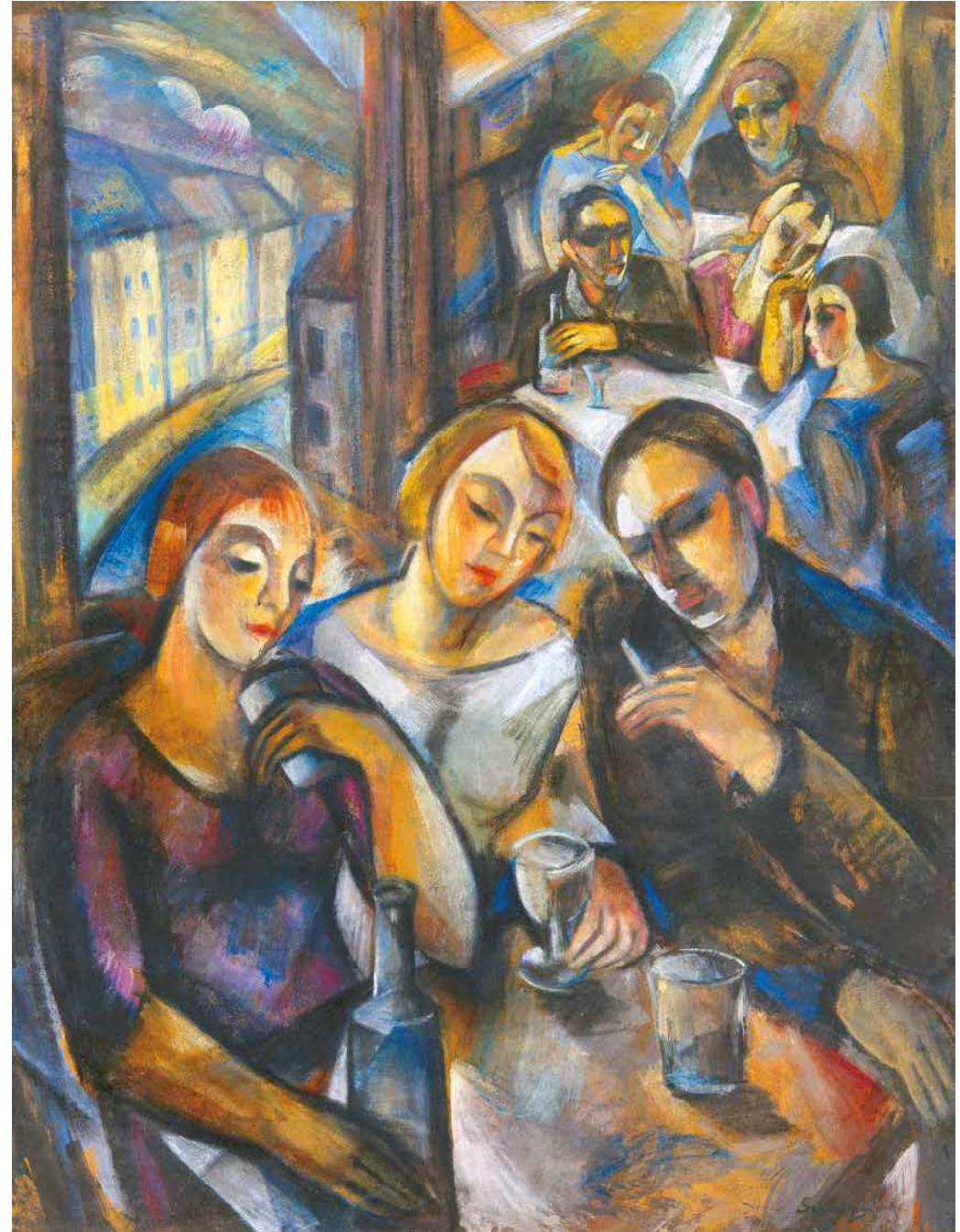
1. André Lhote: Tánc a bárban, 1920–1925 között Magántulajdon

Nagy Lajos író „Budapest nagykávéház” című, 1936-ban megjelent munkájában részletesen beszámolt a két háború közötti fővárosi kávéházak világáról és azok női közönségéről. Korábban a nők csak szülei, vagy férfiak társaságában jelenhettek meg az ilyen jellegű szórakozóhelyeken, de az 1920-30-as évekre ez gyökeresen megváltozott. „A nők mozgásszabadsága megnőtt, ami a kávéházi terekben, társas viselkedési formákban is új szokásokat eredményezett. A nő feleségi és anyai szerepeinek kizárólagosságáról vallott nézetek megszűnőfélben voltak. A modernizáció hozadékaként a nők az élet legtöbb területén, így kávéházi szokásaik tekintetében is az individuum szintjén – tehát nem csoportként – képviseltették magukat és függetlenségre vonatkozó nézeteiket” – olvasható Varga Éva *Belépés csak hölgyeknek* című írásában, mely a *Női kávéházhasználati szokások és kávéházi szerepek Budapesten az 1800-as évektől az 1930-as évekig* alcímet viseli.

Schönberger Armand most aukcióra kerülő remekén is egy ilyen szórakozóhelyre pillanthat be a néző, ahol nők és férfiak beszélgetnek, dohányoznak, és feltehetően alkoholos italokat fogyasztanak egymás meghitt társaságában. Schönberger két háború közötti festészetének egyik legjellegzetesebb témája volt a nyilvános közösségi terekben pezsgő társasági élet. Az 1920-as évek első felétől fordult festői témaként a zenés kávéházak, mulatók és bárók világához. A mindennapi élet szerves részévé vált kávéházi időtöltés, a divatos nagyvárosi létforma és életérzés egyik legszemléletesebb példájaként, kiváló alkatot biztosított a művész számára, hogy naprakészen modern, mozgalmas képi világokat teremtsen. Bár Schönberger az 1910-es évek végén stílusában kapcsolódott a Kassák Lajos körül csoportosuló aktivistákhoz, de politikamentes hozzáállása, mely távol tartotta minden konkrét ideológiai tartalomtól, viszonylag hamar más irányba, új utak keresésére sarkallta.

2. Kávéházi terasz Budapesten, a Clark Ádám téren, 1937
Fotó: Fortepan / Magyar Bálint

3. Salvador Dalí: Kávéházban, 1923
Magántulajdon

4. A Negresco kávéház Budapesten, a Duna-korzón, 1937
Fotó: Fortepan / Szöllösy Kálmán

A korábban elsajátított expresszionista, kubista és futurista stílusjegyek, egyéni szintézisbe olvadva jelentek meg Schönberger két háború közötti művészetében.

Révész Emese a művész egy azonos témájú és hasonló kompozíciójú művéről – mely a Magyar Nemzeti Galéria gyűjteményében található – a következőket írta:

„A Kávéházi jelenet mind látásmódjában mind tárgyválasztásában e művészi program egyik legkiérettebb monumentuma. A kávéházak, jazzklubok mondán világa Schönberger e korszakának visszatérő témái. A modern élet e szimbolikus terei koncentráltan foglalják magukban az urbánus értékrend valamennyi lényegi vonását, a nyitottságot, a befogadást, a szabad és demokratikus véleménynyilvánítási

tás jogát és az egyén önmegvalósításának lehetőségét. A közösségi élet ezen új agoráinak zsúfolt és fríval világához a jazz, a foxtrott vagy a charleston felszabadult zenei stílusa is szervesen hozzá tartozott. A kávéház és a modern zene Schönberger képein a nagyvárosi lét emblémaként tűnik fel.

A Kávéházi jelenet asztaltársasága egy elvont, színesen vibráló kristályos térben jelenik meg. A kubisztikusan tördelt, fénypásmák szabdalta figurákat övező dinamikus színszilánkok – a futurizmus térszemlélete nyomán – a testek és mozgások térbeli kivetülései, a csoportok elhelyezése, az alakok arányai és egymáshoz való viszonya e prizmatikusan tördelt, belülről kifelé örvénylő térhez igazított.”

RUM ATTILA

Az 1930-as évekre a korábbi izmusok jelentős része beolvadt a korszak vezető művészeti hullámaként teret hódító art deco-ba. Az új stílushoz aktuális témák kapcsolódtak, így a kávéház, a lokál, a kabaré, a varieté, a revü, a cirkusz és a film, mint vadonatúj médium közvetítőjeként a filmszínház, a társasági élet addig ismeretlen, szabad és demokratikus színtereivé váltak. Itthon Scheiber Hugó, Kádár Béla és Schönberger Armand nevéhez kapcsolódott az egykor jazzmodern stílyként is ismert art deco festészeti irány. A művész most aukcióra kerülő Kávéházi jelenete mind a téma két háború közötti megfogalmazásainak, mind pedig Schönberger életművének kiemelkedő minőségű darabja.

